

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
Communities' Participation in Wat Huay Kaew School Administration
Mae On District, Chiang Mai Province

จิรวรรณ สุวรรณ*
ดร. สุกัญญา นิมานันท์**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จำนวน 39 คน และจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองของนักเรียนที่ไม่ได้มีตำแหน่งกรรมการใด ๆ จำนวน 132 คน รวมทั้งสิ้น 171 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ ส่วนการสัมภาษณ์เป็นการพูดคุยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว และผู้ปกครอง จำนวน 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์แบบอุปนัย จากนั้น นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ในภารกิจงานภายใต้ขอบข่ายภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล) และเมื่อพิจารณาภารกิจงานแต่ละด้านพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมสูงสุดในเรื่องของการดำเนินงานของภารกิจงาน ทั้ง 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านบริหารงานวิชาการ ชุมชนได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬา งานวันสำคัญต่าง ๆ ด้านบริหารงานงบประมาณ ชุมชนได้ร่วมบริจาคทรัพย์ วัสดุ สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล ชุมชนได้ร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และ ด้านบริหารงานทั่วไป ชุมชนได้ร่วมทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นของสถานศึกษา

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น

E-mail: oudpor.jee@hotmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารโรงเรียน โรงเรียนวัดห้วยแก้ว

Abstract

The purpose of this research study was to explore of participation and the suggestion for improving the Communities's Participation in Wat Huay Kaew School Administration Mae-On District, Chiang Mai Province. The tools are used in this research were multiple-choice questionnaires and interview questions. The purpose of this research was to explore the communities's participation in Wat Huay Kaew School administration, Mae-On District, Chiang Mai Province. The tools used in this research were multiple-choice questionnaires and interview questions. The population included community leaders, basic education board, 39 members of Huay Kaew Sub-district Administrative Organization and the samples were 132 parents of Wat Huay Kaew School. The data was analyzed by using frequency and percentage whereas the data detained from the depth interview with community leaders, basic education board, members of Huay Kaew Sub-district Administrative Organization and 4 representatives of parents was analyzed by using a technique of analytical induction and was then presented in the report format.

It was found that the communities participated in Wat Huay Kaew School administration Mae-On District Chiang Mai Province in the area of academic administration, budget management, personal management, and general management.

In term of decision making, school operating, the beneficial and evaluating. Moreover, when comparing the proportion of the participation, it was found that the participated in operation the most for all areas. For budget academic administration, the participation involved arranging sports day and other activates on important days.

For management, the communities participated by donating money, school equipment and suppliers. As for the personal communities took part in solving the problem of the students' inappropriate behaviors. For general management the communities operated in school activities.

Keywords

Communities' Participation, School Administration, Wat Huay Kaew School

บทนำ

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน การศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างความเจริญ ก้าวหน้าให้กับประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองและสามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หัวใจที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาทางการศึกษา ซึ่งการพัฒนาทางการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคนในประเทศ ที่จะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และแสดงบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษาถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับทุก ๆ ประเทศ ด้วยเหตุนี้ทำให้ทุกภาคส่วนเริ่มเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษามากขึ้น และปรากฏภาพความชัดเจนขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และพัฒนาทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนทุก ๆ ฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสาระและหลักการดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีการระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทั้งสิ้น (ฉลาด จันทรสุมบัติ, 2553, 176)

ในการพัฒนาการศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หลายภาคส่วนทั้งภาครัฐและชุมชนต้องมี ส่วนร่วมในด้านการมีบทบาทช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานในโรงเรียน การสนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน การประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูและโรงเรียน รวมทั้งร่วมกับโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางจัดกิจกรรม เพราะการทำหน้าที่ในด้านบทบาทของชุมชนและสถานศึกษานั้น จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

การบริหารโรงเรียนให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพต้องนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน (รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550, 23) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตาม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้ เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนมีความรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครอง และชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมเริ่มตั้งแต่การศึกษา ปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินผลร่วมกัน (Cohen & Uphoff, 1980 อ้างถึงใน จรัญญา บันเทิง, 2548, 2) กระทรวงศึกษาธิการ (2550, 29) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของ ชุมชนว่า เป็นการขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหาร งานบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป จึง กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารงานโรงเรียน อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ในการพัฒนา การศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากสภาพของโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ในชุมชน พบว่า ชุมชนมีภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมีกิจกรรมส่งเสริมการ อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณี แต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็มีอยู่หลายประการ อาทิ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษา น้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสถานศึกษาจะมีการ ประकाศณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองทราบไปแล้วก็ตาม อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มี อาชีพเกษตรกรรมจึงไม่ให้ความสนใจกับการศึกษาเท่าที่ควร เมื่อทางโรงเรียนได้จัดการประชุมประจำภาคเรียน ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แม้กระทั่งเมื่อทางสถานศึกษาขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองให้ มาร่วมกันพัฒนาโรงเรียนหรือชวนมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษา ชุมชนจะให้ความร่วมมือน้อย ส่งผลกระทบต่อการให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายในโรงเรียน ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียน ในเรื่องกิริยามารยาทและระเบียบวินัย ทำให้นักเรียนขาด ระเบียบวินัยและมารยาทที่ดี นอกจากนี้ ชุมชนขาดการเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีเก่าและใหม่ นักเรียนจึงไม่รู้จัก การใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้คุ้มค่า เพราะมีค่านิยมที่จะใช้แต่เทคโนโลยีใหม่ ส่วนในด้านเศรษฐกิจ ก็เป็นอุปสรรคต่อ การเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์ ที่จำเป็นใน การเรียนรู้เพิ่มเติม ให้แก่บุตรหลานได้ทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐที่ต้องการ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ซึ่งตระหนัก ถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร วิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและเสนอแนะแนวทางในการ ปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานโรงเรียนวัดห้วยแก้วให้มีคุณภาพตามนโยบายของรัฐและตรงต่อ ความต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จำนวน 12 คน รวมจำนวนประชากร 39 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ปกครองที่ไม่ได้ตำแหน่งกรรมการใด ๆ ใช้วิธีการสุ่มตามตารางสัดส่วนของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวน 132 คน จากประชากรทั้งหมด 230 คน
กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากผู้ที่มีความกล้าคิด กล้าแสดงออก และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตามตำแหน่งของแต่ละคน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาใน 2 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (อ้างถึงใน จรัญญา บันเทิง, 2548, 2) ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล
 - 2.2 การบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ในขอบข่ายภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ซึ่งได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยทั้งหมดได้ยืนยันว่าเครื่องมือฉบับดังกล่าวมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว จากนั้นจึงได้นำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านสหกรณ์ 2 อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9183 และผู้ทดลองตอบแบบสอบถามทุกคนมีความเข้าใจทางด้านภาษาที่ตรงกันกับเจตนาของผู้วิจัย

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ โดยสร้างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์จากแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ตามขอบข่ายภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยอ้างอิงจากรวบรวมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดหัวข้อประเด็นที่ต้องการถามตามวัตถุประสงค์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ตัวแทนประชากร กลุ่มละ 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 คน ซึ่งทุกคนสามารถตอบได้ตรงประเด็นในทุกประเด็นคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรด้วยตนเอง จำนวน 171 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นได้ทำการตรวจสอบพบว่า ข้อมูลมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจัดบันทึกมาจัดกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นข้อคิดเห็น จากนั้น สรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ในอำเภอแม่อน จังหวัด เชียงใหม่ และการสัมภาษณ์ตามขอบข่ายภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

ตารางที่ 1

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อ	ด้านการบริหารงานวิชาการ	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ เข้าร่วมประชุม พิจารณา ให้ความเห็นชอบ เกี่ยวกับแผนพัฒนา สถานศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา	136	79.53	35	20.47
2	การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเช่น การแข่งขันกีฬา งานวันสำคัญ ต่าง ๆ	95	70.37	40	29.63
3	การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ข้อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการ ของชุมชนและสามารถนำไปใช้ได้จริง	138	80.7	33	19.3
4	การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ส่งตัวแทนเป็นคณะกรรมการเพื่อร่วมประเมินคุณภาพผู้เรียน	71	41.52	100	58.48

N = 171

ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีร้อยละสูงสุด คือ มีส่วนร่วม ในด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล ส่วนการสัมภาษณ์ด้านการรับผลประโยชน์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนพอใจที่โรงเรียนช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ แก่นักเรียน รวมถึงการเชิญผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของชุมชน

ในท้องถิ่น เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรัก และภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง การสัมภาษณ์ด้านการดำเนินงาน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของทางสถานศึกษา เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมรดน้ำดำหัว ฯลฯ ซึ่งทางชุมชนเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาทำความรู้จักกับคณะครูและบุคลากรของโรงเรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนอีกด้วย การสัมภาษณ์ด้านการตัดสินใจ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาเท่านั้นที่เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ แต่บุคคลอื่น ๆ ไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ และการสัมภาษณ์ด้านการประเมินผล ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนส่งตัวแทนมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และได้เข้าร่วมประชุมประจำปี เพื่อร่วมประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถานศึกษา

ตารางที่ 2

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ด้านการบริหารงานงบประมาณ

ข้อ	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ เข้าร่วมเสนอและตัดสินใจแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการของสถานศึกษา	72	42.11	99	57.89
2	การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ร่วมบริจาคทรัพย์ วัสดุ สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา	122	71.35	49	28.65
3	การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ร่วมทำให้นักเรียนได้รับงบประมาณในการพัฒนาการศึกษารายบุคคลที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ	79	58.52	56	41.48
4	การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ร่วมพิจารณาค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา	49	28.65	122	71.35

N = 171

ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีร้อยละสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล ส่วนการสัมภาษณ์ด้านการดำเนินงาน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจง

หรือประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบ เกี่ยวกับงบประมาณของโรงเรียนที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีความเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอชุมชนยินดีที่จะช่วยประสานงานในการขอความช่วยเหลือ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขต่อไป การสัมภาษณ์ด้านการรับผลประโยชน์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการดูแลนักเรียน และการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ของนักเรียนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทุกคน การสัมภาษณ์ด้านการตัดสินใจ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนในการบริหารงานภายในโรงเรียน และการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนจากการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียน และการสัมภาษณ์ด้านการประเมินผล ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งานงบประมาณของสถานศึกษาในการซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนของนักเรียน

ตารางที่ 3

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ส่งเสริมการมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	95	55.56	76	44.44
2	การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน	145	84.8	26	15.2
3	การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ร่วมทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	137	80.12	34	19.88
4	การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินงานของสถานศึกษา	121	70.76	50	29.24

N=171

ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีร้อยละสูงสุด คือ มีส่วนร่วม ในด้านการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และด้านการตัดสินใจ ส่วนการสัมภาษณ์

ด้านการดำเนินงาน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนและโรงเรียนให้ความสำคัญ และร่วมกันป้องกันและสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ซึ่งผู้พบเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้รายงานให้โรงเรียนรับทราบและร่วมกันดำเนินการหาแนวทางแก้ไข การสัมภาษณ์ด้านการดำเนินงาน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งทางชุมชนได้ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มาโดยตลอด และโรงเรียนก็เข้าร่วมงานและพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของทางวัดด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความแน่นแฟ้นขึ้น การสัมภาษณ์ด้านการประเมินผล ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนรับทราบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน จากการรายงานผลในการประชุมผู้ปกครองในแต่ละภาคเรียน และการสัมภาษณ์ด้านการตัดสินใจ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชุมชนต้องการ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงคุณลักษณะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของชุมชน

ตารางที่ 4

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว ด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อ	ด้านการบริหารงานทั่วไป	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา	108	63.16	63	36.84
2	การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน ร่วมทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น	138	80.7	33	19.3
3	การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	129	75.44	42	24.56
4	การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	125	73.1	46	26.9
N=171					

ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีร้อยละสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และด้านการตัดสินใจ ส่วนการสัมภาษณ์ด้านการดำเนินงาน ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น การจัดสถานที่ การจัดหาของรางวัลมาสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ การจัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดี และยากจน การสัมภาษณ์ด้านการรับผลประโยชน์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนได้รู้จักครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมากขึ้น เป็นผลให้ชุมชนกล้าที่จะเข้ามาขอความช่วยเหลือ หรือติดต่อกับโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น การสัมภาษณ์ด้านการประเมินผล ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปของทางโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครอง และการสัมภาษณ์ด้านการตัดสินใจ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนได้รับเชิญจากโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อค้นพบและประเด็นที่สมควรยกมาอภิปรายผล มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจของชุมชนด้านบริหารงานวิชาการ พบว่า ข้อที่มีร้อยละของการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ เข้าร่วมประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบ เกี่ยวกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาเท่านั้น ที่เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ แต่บุคคลอื่น ๆ ไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการตอบแบบสอบถามเป็นการสรุปผลในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนการสัมภาษณ์เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แต่ผลจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียน ดังนั้น ทางโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอย่างทั่วถึง และควรแจ้งข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนให้กับชุมชนได้รับทราบ เพื่อให้สอดคล้องกับที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, 73) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมคิด ร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือเป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้จัดการศึกษาโดยตรง (ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานโยบาย

ทางการศึกษา รัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้จ้างงาน และ สังคม) รวมทั้ง ผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาท เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้นสมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่างๆที่เหมาะสม

2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานของชุมชนในด้านบริหารงานวิชาการ พบว่าข้อที่มีร้อยละของการมี ส่วนร่วมสูงสุดคือ ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬา การจัดงานและร่วมงานวันสำคัญต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนเห็นว่าเป็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ให้ความ เจริญงอกงามทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งที่ผ่านมาชุมชนให้การสนับสนุน ร่วมแรง ร่วมใจ ในการจัดกิจกรรมและวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเสมอมา สอดคล้องกับผลการวิจัยของน้ำ ทิพย์ เสือสารรัตน์ (2546) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาโดยอาสาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการ ของโรงเรียนการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมปฐมวัย กีฬา กิจกรรม นิทรรศการแสดงผลงาน เช่นเดียวกับ พัชรินทร์ จุแวน (2549, 62) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอดจังหวัดเชียงใหม่ และพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงานกับ โรงเรียนใน สนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กีฬา จะเห็นได้จากการที่ชุมชนให้การสนับสนุน ร่วมแรง ร่วมใจ กับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วันแม่แห่งชาติ และวันครบรอบการก่อตั้งโรงเรียน ชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกต้นไม้ การปรับภูมิทัศน์ การ เล่นกีฬาสมัครเล่นสมัครระหว่างครู นักเรียน และชุมชน

3. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานของชุมชนในด้านบริหารงานงบประมาณ พบว่าข้อที่มีร้อยละของ การมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมบริจาคทรัพย์ วัสดุ สิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัด ในด้านงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับจากรัฐบาลมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่สามารถสนองต่อความต้องการ พัฒนาที่แท้จริงของโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาบางครั้งต้องใช้วัสดุการศึกษานอกโรงเรียนในการเรียนรู้ของเด็ก นักเรียนโดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัด การศึกษา ซึ่งส่งผลในด้านความผูกพันของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ซึ่งณรงค์ อภัยใจ (2548, 59) กล่าวว่า การที่ โรงเรียนสามารถนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้นั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอน การกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทำ ให้สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงเกิดความผูกพันและทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของโรงเรียนซึ่ง ทำให้ระดมทุนทรัพยากรที่มีในชุมชนมาจัดการศึกษาได้ และเป็นการลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการลง ทุนการศึกษาได้อีกด้วย เช่นเดียวกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, 71 - 84)

ได้กล่าวถึงในเรื่องของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาว่า เป็นการทำงานที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาได้ชัดเจนกรณีหนึ่ง สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, 12) ได้สรุปภารกิจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและศึกษาได้อย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องมีสื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ 2 ลักษณะ คือการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับผู้นำ ผู้ปกครอง และบุคคลทุกฝ่าย จัดให้เกิดการเรียนรู้ได้ในทุก ๆ ที่ ทุก ๆ เวลา การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการสากลเป็นการส่งเสริมให้นำผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

4. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานของชุมชนในด้านบริหารงานบุคคล พบว่า ข้อที่มีร้อยละ ของการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม การเมือง การปกครองโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งปัจจุบันจะยิ่งทวีความซับซ้อนมีความรุนแรงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการศึกษา ค่านิยมขนบธรรมเนียม ประเพณีของเด็กและเยาวชนของชาติ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหนีเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก การพนันการใช้ยาเสพติด และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น จึงส่งผลให้ทุกฝ่ายในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับกระทรวง ศึกษาธิการ (2551, 100) ที่กล่าวว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของการเป็นเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยงทางด้านการเรียนและพฤติกรรมโดยทั่วไป ซึ่งโรงเรียนมีการประชุมเพื่อคัดเลือกตัวแทนผู้ปกครองเป็นเครือข่ายผู้ปกครองประสานงานกับโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นซึ่งประสบผลสำเร็จด้วยดี เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ สิริณัฐ ปิยะมิ่ง (2547, 208 - 209) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนา การเรียนการศึกษาของโรงเรียนสหศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการดูแลและอบรมสั่งสอนด้านความประพฤติการเรียนและผลสัมฤทธิ์ การดูแลสุขภาพ ให้ความรักความอบอุ่น และการสอนคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียน

5. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานของชุมชนในด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่าข้อที่มีร้อยละของการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน จะเห็นได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยทั้งสิ้น เนื่องจากชุมชนเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

และโรงเรียน ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาทำความรู้จักกับโรงเรียนได้มากขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน เช่นเดียวกับที่สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, 9-10) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพันกับงานหรือองค์กร สอดคล้องกับ อุดมสิทธิ จิตรวิจารณ์ (2545, 33) ที่ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรม และการดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ด้วยกระบวนการทางสังคมของสมาชิก ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง

สรุป

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ในขอบข่ายภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนทุกด้าน โดยด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผล แต่ผลการสัมภาษณ์กลับพบว่า ยังมีบางด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนน้อย เช่น การประเมินผลการบริหารงานงบประมาณ การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ เป็นต้น ดังนั้น ควรนำผลการวิจัยนี้เสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการดำเนินงานมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีการบริหารจัดการที่มีระบบและเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

2. ด้านการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีร้อยละของการไม่มีส่วนร่วมสูงสุดในการประเมินผล ดังนั้นโรงเรียนควรมีการนำเสนอผลของการประเมินด้านงานวิชาการให้ชุมชนทราบ และควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล นอกจากนั้นแล้วควรมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และควรแจ้งวัตถุประสงค์การประเมินผลให้ชุมชนได้ทราบ

3. ด้านการบริหารงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีร้อยละของการไม่มีส่วนร่วมสูงสุดในการประเมินผล ดังนั้น โรงเรียนควรมีรายงานการประเมินผลของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอในแต่ละปี และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีร้อยละของการไม่มีส่วนร่วมสูงสุดในการตัดสินใจ ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลให้คณะครูและบุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีส่วนร่วมในการสร้างแนวปฏิบัติให้กับบุคลากรในโรงเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในวาระต่าง ๆ พร้อมกันนี้ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีร้อยละของการไม่มีส่วนร่วมสูงสุดในการตัดสินใจ ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปรีกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทางโรงเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่อง การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ความต้องการของชุมชนและรูปแบบการให้บริการของโรงเรียน เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนในการรับบริการจากโรงเรียน และรูปแบบการให้บริการของโรงเรียนต่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคการปกครอง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรัญญา บันเทิง. (2548). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: โอ เอ พรินต์ติ้ง การพิมพ์.
- ฉลาด จันทรสมบัติ (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2548). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเหมืองกี้ด อำเภอมแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. (2546). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ จูแวน. (2549). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29 – 33.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2545). เขตพื้นที่การศึกษา สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สิริณัฐ ปิยะมิ่ง. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนสหศึกษา
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ชัย ชัยวิรัตน์. (2542). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กประถมศึกษาโรงเรียนบ้านประตูป่า
อำเภอเมืองลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (2545). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชนตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ, 5(12), 31-38.
- เอกราช ฉัตรใจคำ. (2542). การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.